

La ciutadania europea vota canvi

Anàlisi dels resultats de les eleccions al Parlament europeu

Vista del Parlament europeu

La ciutadania europea vol un canvi. L'augment de la participació i el creixent suport a opcions no tradicionals envien un missatge clar: el *business as usual* no és una opció. Dues tercers parts dels electors han triat opcions proeuropees, però la gran coalició de populars europeus i socialdemòcrates va enrere (-77 escons). La voluntat de canvi s'expressa de diferents maneres: d'una banda, amb el creixement de liberals i verds (+57 escons), opcions decididament proeuropees; de l'altra, amb un vot euroescèptic (+55 escons) vehiculat a través del nacional-populisme i l'extrema dreta.

La nova aritmètica comunitària al Parlament Europeu confirma la fi del bipartidisme com a tendència generalitzada. Conservadors i socialdemòcrates ja no sumen majoria i perden el mateix nombre d'eurodiputats; els dos blocs que més pugen són ALDE i el grup Salvini/Le Pen. L'anomenada gran coalició haurà de buscar el suport dels Verds o Liberals per desencallar el repartiment dels càrrecs de responsabilitat o per aprovar pressupostos i noves lleis. En definitiva, la UE, les seves institucions i en especial la Comissió i el Parlament hauran de fer més política en el proper mandat.

Gràfica de resultats de les eleccions al Parlament europeu de 2019

Augment de participació

Davant els pronòstics més derrotistes, l'electorat europeu s'ha mobilitzat, revertint una tendència a la baixa en la participació que arrossegava des de les primeres eleccions el 1979. Dues tercers parts dels electors han triat opcions proeuropees. Una primera valoració sobre l'augment de la participació, excepte en el cas notable de Portugal, sembla indicar que podria ser causada per quatre factors:

1. La política europea és cada vegada més present en l'agenda pública dels estats; per bé o per mal, guanya protagonisme en els discursos polítics nacionals i té un impacte evident en la vida quotidiana de la ciutadania.
2. Un segon factor possible podria ser el fet que una part de l'electorat creu que Europa ha de ser un actor polític global i reforçat, amb capacitat d'incidir en un tema tan rellevant a escala internacional com la lluita contra el canvi climàtic. Hi hauria, doncs, una percepció, sobretot entre els joves, que els estats membres no poden fer res per si sols i que el combat és necessàriament global i requereix una Unió Europea forta.
3. Un tercer factor explicatiu podria ser l'efecte de suport o rebuig al possible ascens del nacionalpopulisme i l'extrema-dreta arreu d'Europa, fet que ha mobilitzat a la població més ideologitzada.
4. En quart lloc, també cal tenir en compte la [coincidència de diversos comicis](#) en una mateixa jornada, no només a l'estat espanyol —municipals i autonòmiques— sinó també en altres països de la Unió Europea. A Alemanya, Irlanda i Itàlia es celebraven simultàniament eleccions regionals o locals, mentre que a Lituània va tenir lloc la segona volta de les eleccions presidencials. Romania, a més, també va aprofitar el dia 26 de maig per celebrar un referèndum. Aquest fet provoca que entrin en joc diverses arenes polítiques, i això influeix en una major mobilització dels electors.

Euroescepticisme: minimitzar Europa des de dins

Després de les dificultats derivades del Brexit, les opcions euroescèptiques s'han esforçat a incrementar la seva influència al Parlament Europeu per "minimitzar Europa des de dins". Les opcions populistes han explotat els temors dels ciutadans europeus (migracions, refugiats, austeritat, amenaça terrorista...) per avançar la seva agenda regressiva envers el procés d'integració federal. Tot i el seu sonat ascens, l'extrema-dreta i els partits populistes no assoleixen el llinar de la minoria de bloqueig. És cert que puguen molt, però no tant com per tenir poder de veto o bloquejar el Parlament Europeu. A més, estan repartits en tres grups diferents.

Salvini i els flamencs del Vlaams Belang són els grans triomfadors del camp populista; a Bèlgica, la seva pujada podria fer que tornés a estar sense govern federal durant un bon grapat de mesos. A França, tot i la victòria de Le Pen, cal tenir en compte que les europees

sempre són unes eleccions de càstig per al govern, ja que no hi ha eleccions intermitges de mig mandat, legislatives, municipals o regionals. Per tant, cal relativitzar-ne el resultat (que fins i tot és una mica inferior al de fa 5 anys). Nota curiosa: Portugal és l'únic estat membre rellevant sense extrema-dreta o nacional-populistes; en aquest sentit, és interessant l'aportació que fa el sociòleg Robert Fishman en el seu últim llibre, "Democratic Practice: Origins of the Iberian Divide in Political Inclusion"(2019), on analitza la cultura política portuguesa en comparació amb l'espanyola.

En conclusió, els resultats electorals del 26-M mostren que valdria més no donar per desactivada la crisi europea. A part del creixement del suport a les opcions euroescèptiques, la diversificació del vot és indicativa de la voluntat de canvi dels ciutadans de la UE. L'actual pacte europeu comença a mostrar senyals d'esgotament i fariem bé d'aprofitar el renovat impuls proeuropeu per repensar-ne les estructures de governança. A això hem dedicat el número 46 de la Revista Idees.